

PRO Actiunea Catolica Romana

Roma - Anul XII

Tribuna libera pentru unirea Bisericilor fundata in 1955 de
CONSTANTIN DRAGAN

Aprilie 1967 - N. 128

« Populorum Progressio » o enciclica revolutionara

Demnitatea și egalitatea morală a tuturor oamenilor; dreptul lor de liber acces la un nivel de viață mai bun și mai uman; contrastul, «intolerabil pentru conștiința creștină», dintre bogăție și foame, dintre rafinamentul și progresul societăților industrializate și starea de înapoiere și de mizerie a societăților subdezvoltate, sunt temele în jurul cărora gravitează, cu o violență dialectică rareori întâlnită în scrisorile Papilor, Enciclica «Populorum Progressio» a lui Paul VI.

Documentul cuprinde: un prolog, în care chestiunea socială e prezentată ca «problemă mondială»; două părți — prima dedicată «desvoltării integrale a omului», a doua «desvoltării solidară a omenirii» — și un apel final, care se adresează catolicilor și creștinilor în general, oamenilor politici, oamenilor de bună voință și forțelor culturale, invitând la o acțiune de radicală revizuire a valorilor și sistemelor trecutului, pentru instaurarea unui regim mondial de dreptate socială, de cooperare între indivizi și națiuni, pentru o soluție globală a acestor probleme, cu intervenția unui organism internațional.

Enciclica actuală se adresează în primul rând conștiinței creștine, chemând-o, cu cuvintele profeților și ale Părinților Bisericii, la datorile sale de solidaritate fraternală și umană, la o acțiune concretă pentru desvoltarea integrală a omului, și pentru o evoluție solidară a întregii omeniri.

Problema socială realitate mondială
Paul VI identifică viața popoarelor sărace cu însăși pacea civilă a țărilor în proces de desvoltare, cu pacea lumii. Fiecare trebuie să-și dea seama că «astăzi problema socială e o realitate mondială» și că accelerarea progresului tehnic pune această problemă în termeni care «nu mai pot fi ignorați sau minimizați în implicațiile lor obscure, în gravitatea tensiunilor pe care le comportă».

Fiindcă «exigența celor săraci devine peremptorie: popoarele foamei interpelează azi în mod dramatic popoarele opulenței». Această situație de tensiune e apoi agravată de «scandalul inegalităților strigătoare la cer», și aceasta «nu numai în ceea ce privește distribuția bunurilor, ci mai ales exercitarea puterii».

«În timp ce în unele regiuni o oligarhie privilegiată se bucură de o civilizație rafinată, restul populației, săracă și înapoiată, e lipsită de orice posibilitate de inițiativă personală și de răspundere, și e deseori constrânsă la condiții de viață și de muncă incompatibile cu persoana omenescă».

Într-o asemenea stare de marasm devine din ce în ce mai violentă ispita de a se lăsa atrași de mesianisme pline de promisiuni, dar care în realitate nu sunt decât fabricante de iluzii; de reacții violente și de agitații insurrecționale, care duc la o fatală alunecare în ideologiile totalitare.

Acțiunea Bisericii

Un întreg capitol e rezervat acțiunii Bisericii pentru promovarea înălțării spirituale și a îmbunătățirii condițiilor de viață ale popoarelor căroral le-a propovăduit Evanghelia. În multe din aceste teritorii evangelizate misionarii au fost pionierii ai progresului material și ai desvoltării culturale; deși mulți dintre ei n-au știut să renunțe la o «mentalitate occidentală» care împiedică un dialog uman profund și real cu populațiile indigene.

«Astăzi, însă, inițiativele locale și individuale sunt insuficiente. Situația actuală a lumii necesită o acțiune de ansamblu bazată pe o viziune clară a tuturor aspectelor economice, sociale, culturale și spirituale. În comuniune cu aspirațiile oamenilor și suferința ei din cauză că vede nesatisfăcute aceste aspirații, Biserica vrea să-și ajute să-și atingă țel-

urile; în scopul acesta ea le oferă ceea ce posedă în propriu, adică o viziune globală a omului și a omenirii». Desvoltarea condiției umane nu poate fi limitată la o îmbunătățire a situației economice. Pentru a fi autentică, desvoltarea aceasta trebuie să fie integrală, ceea ce înseamnă că ea trebuie să urmărească «promovarea fiecărui om și a întregului om».

Economia în slujba omului

«Prima exigență a omului e ca el să fie subiectul și nu obiectul economiei» — scrie Paul VI. Numai în felul acesta progresul producției poate servi desvoltarea morală și materială a persoanei omenești.

De aceea «fiecare progres economic trebuie să-i corespundă un progres social; cu afirmarea dreptului de acces al fiecărui om la izvoarele instrucției, ale specializării, ale libertății individuale și familiare».

Dacă pentru individ eliberarea de nevoi și de ignoranță se rezumă în formula «a avea și a cunoaște mai mult pentru a fi mai mult», pentru comunități e necesar să se ajungă la o nouă conștiință a solidarității efective. Aici problema dreptății se întâlnește și se identifică cu problema păcii. A lucra pentru o mai dreaptă distribuție a bunurilor și a inteligențelor tehnice, pentru îmbunătățirea nivelului de trai al popoarelor sărace sau lipsite de un mecanism economic apropiat, înseamnă a pune premise sigure de pace. Fiindcă «desvoltarea e numele cel nou al păcii».

Fiecare desvoltare, însă, e bivalentă. Exclusiva căutare a bunurilor materiale poate deveni o piedecă în procesul de evoluție al omului. De aceea, așa cum un proces de desvoltare economică necesită un număr din ce în ce mai mare de specialiști și de tehnicieni, «desvoltarea integrală a omului și a maselor necesită intervenția oamenilor de cultură care să se dedice căutării unui nou umanism capabil să ajute omul modern să se regăsească pe sine prin redescoperirea acelor valori superioare care sunt dragostea, prietenia, rugăciunea, contemplația».

«Numai în felul acesta se poate realiza adevărata desvoltare a omului, care e trecerea, pentru fiecare și pentru toți, dela condiții mai puțin umane la o condiție mai umană, a cărei încoronare e credința în Dumnezeu, e unitatea în dragostea lui Christos, care ne chiamă pe toți să participăm, ca fii, la viața Dumnezeului viu, Tată al tuturor oamenilor».

Proprietatea: După doctrina Sfinților Părinți și a teologilor Bisericii proprietatea particulară «nu constituie pentru nimeni un drept necondiționat și absolut». «Nimeni nu e autorizat să păstreze pentru uzul propriu exclusiv ceea ce depășește necesitatea sa, atunci când altora le lipsește necesarul». Într'un cuvânt «dreptul de proprietate nu trebuie să se exercite în detrimentul utilității comune».

Puterea publică constituită e chemată să intervie în caz de conflict între drepturile particulare câștigate și exigențele comunitare primordiale.

Enciclica actuală condamnă de asemenea doctrinele utilitarismului necondiționat, așa cum condamnă orice «subordonare a omului față de orice tiranie socială, în numele colectivismului revoluționar și al unei exagerate «mistice a muncii» care oprimă libertatea personală».

Programare și planificare: În planificarea necesară, pentru care Enciclica propune ca model comunitățile economice continentale existente, se «sugerează «formele mixte» care să salveze, într'o economie controlată, «profitul legitim și inițiativa personală nedisociată de binele comun».

Dacă pe de o parte documentul condamnă «aberațiile și crimele co-

lonialismului și ale capitalismului industrial», pe de altă parte le recunoaște o «funcție istorică pozitivă de impuls și de redefiniere a conștiinței de sine a popoarelor».

Pentru un umanism plenar

E necesar să se promoveze un umanism plenar — proclamă Enciclica. Ce se înțelege prin acest «umanism plenar» dacă nu desvoltarea omului în totalitatea naturii și a exigențelor sale, și a tuturor oamenilor?

«Un umanism închis, insensibil la valorile spiritului și la Dumnezeu, care e isvorul său, ar putea avea, în aparență, mai multe posibilități de izbândă. Omul poate, fără îndoială, să organizeze pământul și fără Dumnezeu; dar fără Dumnezeu el nu-l poate organiza decât împotriva omului. Umanismul exclusiv e înuman. Nu există, așadar, un umanism adevărat dacă nu e deschis față de absolut. Omul ne se realizează decât transcendentalizându-se; sau, cu o expresie a lui Pascal, «omul depășește la infinit omul».

Un fond mondial pentru combaterea mizeriei.

Enciclica revine asupra propunerii făcute de Paul VI la ONU pentru crearea unui «fond mondial» alimentat de parte din fondurile astăzi înghițite de înarmare, și de taxe speciale privind articolele «voluptuare», care să vină în ajutorul celor săraci.

«Numai o colaborare mondială în care un Fond comun ar fi în același timp și expresia și instrumentul acestei colaborări, ar permite eliminarea rivalităților inutile și ar promova un dialog fecund și pacific între popoare».

Papa adresează apoi un apel special tineretului, îndemnându-l să participe activ la acțiunea mondială de ridicare a nivelului de trai al popoarelor la primii lor pași pe calea progresului și a organizării sociale, și laudă inițiativa adoptată de multe țări în care serviciul militar obligatoriu poate fi înlocuit cu munca voluntară în regiunile subdezvoltate.

Enciclica atinge în treacăt și problema demografică, recunoscând «pu-

terii publice» autoritatea unei intervenții care să divulge informații utile și să adopte măsuri oportune, corespunzătoare însă exigenței legilor morale și libertății de decizie individuală, «de oarece dreptul la căsătorie și la procreație e inalienabil și fără el nu există demnitate omenească».

O Enciclică «explozivă», se comenta în Sala presei din Vatican, unde Monsinior Poupard de la Secretariatul de Stat a prezentat-o ziarștilor ilustrându-i conținutul.

O Enciclica «revoluționară», presărată, de la prima la ultima pagină cu afirmații și principii ale moralei sociale creștine care vor turbura și poate vor scandaliza pe multă lume; în primul rând pe cei care au idei vagi și aproximative despre această morală.

Sunt, însă, principii care impun acțiuni integrale și coerente pentru realizarea dreptății și a păcii, așa cum se împotrivesc la excesele doctrinelor revoluționare sau mitice, de orice extracție ar fi ele.

Itinerar pascal cu Papa

Două sute de mii de persoane au ascultat, în dimineața Paștelui, după Liturgia solemnă a învierii Domnului, copleșită de intrarea Bazilicii Vaticane, mesajul Sanctității Sale, Papa Paul VI.

A fost un mesaj de speranță, centrat pe «fericitățile» evanghelice și pe mărturia supremă a iubirii de oameni, care e jertfa de sine a lui Christos, postulul fundamental al învațaturii creștine, pe solidaritatea omenescă și pe dragostea reciprocă, singurele în măsură să asigure pacea și echilibrul intereselor între popoare, principii care, cum a anunțat Papa în mesajul său pascal, vor constitui tezele unei Scrisori enciclice de inspirație socială.

Cu solemnitatea de la Sfântul Petru care, cum spuneam, s'a desfășurat în fața unei mulțimi imense, venită din toate unghiurile pământului, Paul VI a încheiat și a încoronat «cielul pascal» al Patimilor și Învierii Domnului. Dela Bazilica Santa Maria Maggiore, unde în Joia Mare Sfântul Părinte a celebrat Liturgia «In coena Domini», la Basilica laterană și la Coloseu, unde a avut loc grandioasa procesiune de pocăință din Vinerea Mare, și în sfârșit la Sfântul Petru, unde Papa a celebrat Liturgia învierii, mulțimile — cele preezente într'o Romă

insorită și renăscută, ca și milioanele de credincioși pe care televiziunea i-a făcut părtași, în întreaga Europă, la riturile romane ale Săptămânii Sfințe — au parcurs împreună cu Papa itinerarul mistic al dramei evanghelice pe care se întemeiază taina euharistică, și cu ea Biserica lui Christos.

«Mesajul — spuneam — de speranță, acela prin care Papa a vestit neamurilor pământului învierii din morți a Domnului».

«Noi avem pentru toți un dar de speranță», a spus Papa.

«Pentru voi, fii iubii care ne ascultați: nu lăsați ca sufletele voastre să se intristeze în fața potrivnicilor acestei lumi dificile; în fața zădărniciilor eforturilor binelui, în fața caducității nădejzilor întemeiate pe nisipul mișcător al timpului care trece; întemeiați-vă mai curând speranța pe cuvântul care nu trece, pe bucuriile care merită cu adevărat să fie dorite în viața superioară și ulterioară la care ne invită chemarea creștină. Hrăniți-vă spiritele cu credința în bine și fiți totdeauna susținătorii curajoși și promotorii acestei credințe».

Iar vouă, care suferiți; vouă, care sunteți umili și săraci; vouă, care plângeți; vouă, care sunteți înfomețați și însetați de dreptate; vouă, ca-

re vreți să fiți apărătorii păcii; vouă tuturor celor care îndurați apăsarea constrângerii, Noi vă amintim mesajul marelui și nebiruitei speranțe adresat de Christos lumii și veacurilor cu Fericitățile evanghelice».

Sfântul Părinte a anunțat apoi publicarea unei Enciclice sociale care, reluând firul celor discutate în Conciliul Vatican II, va fi «o lecție asupra problemelor care agită, care trudesce și împiedică pe alții pe oamenii în căutare de pâine, de pace, de libertate, de dreptate și de înfrățire».

Fiindcă — a continuat Sfântul Părinte — noi socotim că acesta e momentul de a adresa lumii cuvântul unei speranțe nu numai religioase nu numai spirituale, ci și pământești, concrete».

«Noi vom publica zilele acestea o Scrisoare Enciclică a cărei temă va fi progresul popoarelor, desvoltarea lor și datorile inerente unui program la care astăzi nu se mai poate renunța de îndestulare economică, de demnitate morală, de colaborare universală între popoare».

Mesajul de Paști al Sfântului Părinte Paul VI s'a încheiat cu tradiționalul «Christos a înviat» rostit în toate limbile Continentului nostru și cu binecuvântarea apostolică «Urbis et Orbi».

1967 "Anul Credinței,"

Pe marginea "misiunii Casaroli" la Varsovia

Intr-o Scrisoare adresată Episcopatului catolic Paul VI a stabilit ca 1967, anul celebrării celui de al XIX aniversar al martiriului Sfinților Apostoli Petru și Pavel, să fie pentru întreaga creștinătate și «Anul Credinței».

După tradiția catolică cei doi Apostoli ar fi primit moarte de martiri la Roma, în anul 67 al erei creștine și penultimul al persecuțiilor neroniene, începute în 64 și terminate în 68 d. Chr. Teza aceasta e combătută de unii istorici moderni care, biziindu-se mai curând pe o speculație logică personală decât pe documente — de altfel toate târziu și nesigure — susțin că eliminarea celor doi Capi ai creștinilor persecutați s'ar fi produs în primii doi ani (și cei mai violenți) ai sălbaticei represiuni neroniene, adică în 64 sau 65 d. Chr.

Imitând exemplul lui Pius XI care acum o sută de ani alesese pentru celebrarea suplicului și a morții Sf. Petru data propusă de vechia tradiție catolică, adică anul 67, Paul VI a vrut să sublinieze identitatea motivelor care au determinat această alegere, în 1867 ca și azi.

Dacă 1867 a fost pentru pontifului lui Pius IX un an dens de amenințări și de polemici, atât pe plan religios cât și politic, nu mai puțin nefast este momentul pe care-l traversează astăzi Biserica, a cărei unitate doctrinară e amenințată de o serie de «aberații ideologice» și de «devieri teologice» post-conciliare, insistent denunțate de actualul Papă în ultimele luni, și care trebuie «combătute și respinse printr'un suprem act de credință, pentru salvarea Bisericii».

În scrisoarea adresată Episcopatului catolic Papa cere ca în cursul acestui «An al Credinței», care va începe în 29 Iunie 1967 și se va încheia la aceeași dată în 1968, să se recite în comun Crezul, atât în biserică cât și în toate familiile creștine. «În felul acesta — scrie Paul VI — comemorarea centenarului martiriului Sf. Apostoli Petru și Pavel se va rezolva, pentru întreaga Biserică, într'un mare, universal act de credință». În continuare Papa scrie:

«Noi nu putem ignora faptul că astăzi e mare nevoie de această profesune de credință. În timp ce în rândurile oamenilor timpului nostru sentimentul religios slăbește din ce în ce mai mult, lipsind astfel credința de temelie ei naturală, opinii exegetice sau teologice noi, adesea sprijinite de filozofii profane îndrăznețe dar oarbe, încearcă să se însinueze în doctrina catolică, punând la îndoială sau deformând sensul obiectiv al unor adevăruri transmise cu autoritate de Biserică».

Cu pretextul de a se adapta gândirea religioasă la mentalitatea lumii moderne, se renunță la călăuză sigură a învățaturii Bisericii, se dă speculației teologice o orientare radical istorică, se încearcă introducerea unei mentalități așazise «post-conciliare», care în realitate n'are nici o legătură cu Conciliul».

Tema Credinței, cu toate expresiile actualelor deviații post-conciliare, a revenit cu insistență în discursurile Papii din ultimul timp.

Dece Vaticanul II n'a închinat un capitol special Credinței?

La întrebarea aceasta, care făcea ecou nedumeririlor ajunse la urechile sale din rândurile catolicilor obișnuiți să gândească și să-și trăiască credința cu alt sentiment al răspunderii decât masa amorfă a conformiștilor liturghici duminicale, disponibili tuturor aventurilor și experimentelor spirituale, Paul VI a răspuns în cursul unei recente audiențe generale săptămânale.

Această «presupusă omisiune» de care e învinuit Conciliul Vatican II — a spus Papa — a fost pusă de către mulți în legătură cu unul din punctele de program ale Conciliului, și anume cu abținerea de a da noi și solemne definiții dogmatice.

Lucrul acesta a făcut să se nască în mintea multora bănuiala că definițiile dogmatice ar fi forme depășite ale doctrinei catolice și că, deci,

Conciliul ar putea fi considerat un act de eliberare de vechile dogme și de anatemele legate de ele.

După acești falși interpreți ai doctrinei Conciliului, Credința n'ar fi o dogmă susceptibilă de discuții; ea ar fi o virtute dată omului de Spiritul Sfânt și de aceea nici un intermediar — spun ei — nu-i poate impune o disciplină specială.

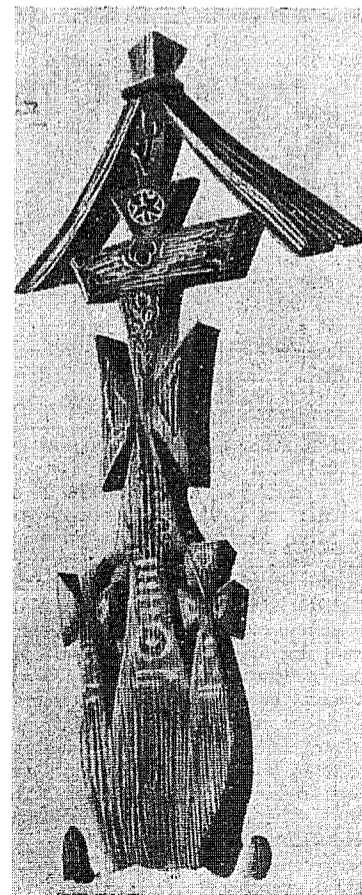
Credința — a continuat Papa expunând deviațiile gândirii pseudo-teologice actuale — nu poate fi definită și nici nu poate fi pusă sub tutela unei învățături; ea ar trebui să rămână liberă de orice legătură și constrângere exterioară și să aibă, drept instrument interior de «descifrare a adevărului», conștiința; ea ar putea avea, așadar, printre oameni, diferite conținuturi și concepții.

«Noi, însă, — răspunde Papa la aceste încercări de a scoate Credința de sub tutela Bisericii — nu vrem să credem că acestea ar fi concluziile la care pretinșii tălmăcitori ai Conciliului vor să ajungă. Fără «simbolurile» care o definesc și o exprimă, fără o cateheză univocă și înzestrată cu o autoritate, Credința ar deveni un izvor de desbinare și nu, cum a fost până acum, de unire (una fides!); ar rămâne lipsită de călăuză, stabilită de Christos, a unei învățături incontestabile care să vegheze asupra expresiilor sale, să-i promoveze răspândirea, să-i apere integritatea.

Dacă Conciliul Ecumenic Vatican II n'a închinat Credinței un capitol aparte, aceasta nu înseamnă că nu s'a ocupat de ea la fiecare pagină a documentelor discutate și aprobate, — a spus Papa —; aceasta nu înseamnă că Vaticanul II n'a recunoscut «caracterul vital și supranatural» al Credinței, și că nu o presupune ca «temelie puternică și durabilă pe care să-și construiască învățăturile».

După ce a recapitulat documentele aprobate de Conciliu în care Credința e considerată drept «temelie și soluție» a problemelor Bisericii și a doctrinei ei, Sfântul Părinte a încheiat invitând credincioșii să mediteze asupra celor afirmate de Conciliu în legătură cu Credința.

Revenind la amintita Scrisoare adresată episcopatului, adevărata semnificație a comemorării martiriului Sf. Apostoli Petru și Pavel, și consacarea anului acestei comemorări ca «An al Credinței», e în primul rând aceea a chemării catolicilor, dezorientați de progresismul teologic post-conciliar, la unitatea doctrinei, la recunoașterea și acceptarea autorității dogmatice a Papii, urmașul lui Petru.

Prima parte a misiunii Subsecretarului Congregației pentru Afacerile Eclesiastice Extraordinare, Mgr. Agostino Casaroli la Varșovia s'a terminat. Mgr. Casaroli, care a studiat împreună cu episcopatul local câteva probleme de fond ale vieții și misiunii Bisericii catolice în Polonia, printre care liberalizarea învățământului religios și normalizarea contactelor ierarhiei bisericești a Poloniei cu Roma, s'a înapoiat în Vatican.

Dacă cercurile oficiale ale Bisericii continuă să păstreze aceeași atitudine de prudentă rezervă față de această nouă încercare de «deschidere» a Vaticanului față de «spațiul socialist», o recentă declarație a ministrului de externe al Poloniei, Adam Rapacki, făcută corespondenților ziarelor, cu ocazia vizitei sale la Londra, îngăduie bune speranțe în legătură cu negocierile duse de Mgr. Casaroli la Varșovia.

Răspunzând ziaristilor, care în conferința de presă din 27 Februarie îi cereau precizări asupra svonorilor despre o apropiată călătorie a Papii în Polonia, Ministrul Rapacki a afirmat — ce-i drept, destul de sibișin — că nu poate spune dacă această călătorie va avea loc anul acesta sau anul viitor, problema nedepinzând numai de Polonia.

E știut că una din temele de discuție ale reprezentantului extraordinar al Bisericii cu oficialitățile politice poloneze era tocmai această vizită în Polonia a Papii și a altor reprezentanți ai ierarhiei bisericești catolice din Occidentul liber. Declarația Ministrului de Externe al Poloniei se înscrie așadar la activul misiunii Casaroli.

«Ar fi o victorie importantă — comenta o personalitate dela Congregația direct interesată în această inițiativă «de pace» a Bisericii — tinând seamă de restricțiile impuse ierarhiei noastre în ultimii ani de guvernul polonez, și care au culminat cu interzicerea pelerinajului Sfântului Părinte la Sanctuarul dela Czestokhova.

Din 1956, adică de la încheierea Conciliului Vatican II, singurul episcop catolic autorizat să vină la Roma a fost Mgr. Boleslaw Kominek, administratorul apostolic al diecezei de Wrocław (germanul Breslau). Favorizarea aceasta avea, însă, un scop precis: acela de a cere Vaticanului numirea unor episcopi polonezi în diecezele fostei Prusii Orientale încorporate la Statul polonez. În afară de semnificația religioasă — de altfel valabilă — propunerile Monsignorului Kominek au un conținut politic clar. Propunând episcopi polonezi pentru diecezele prusiene, Sfântul Scaun ar recunoaște implicit, sau în ori ce caz ar face un pas hotărâtor spre această recunoaștere, noile frontiere ale republicii poloneze.

E dela sine înțeles că guvernul polonez are tot interesul ca această recunoaștere să fie smulsa Vaticanului de un om al Bisericii. Si nu de ieri guvernul dela Varșovia cere ca Mgr. Kominek să fie creiat cardinal, pentru a neutraliza în felul acesta prestigiul cardinalului Wyszynski și ascendentul său asupra maselor populare.

Asaltat de corespondenții ziarelor italiene și străine, care încercau să afle la Roma ceace nu putuseră afla decât în parte la Londra, purtătorul de cuvânt al Vaticanului a adoptat aceeași atitudine de prudentă rezervă față de rezultatele «misiunii Casaroli» care în ultimele săptămâni a caracterizat comportamentul oficial. Vaticanul evită și în împrejurarea aceasta, orice publicitate și orice lare de atitudine care să poată influența tratativele încredințate reprezentantului său. Pentru moment, așadar, singurul indicu de succes al misiunii Casaroli rămâne declarația ministrului de externe al Poloniei; declarație care lasă să se întrevadă o tendință de revizuire a raporturilor cu Biserica din partea autorităților poloneze. Situația Bisericii în Polonia nu e dintre cele mai ușoare, cel puțin în ultimii doi ani. Dar, scrie un ziar roman de seară citând o frază a comentariului publicat de oficiul Vaticanului, cu ocazia seminării acordului dintre Vatican și guvernul jugoslav, «Sfântul Scaun e convins că și cele mai dificile situații obiective, produse al unor împrejurări istorice speciale și ale unor sisteme contrastante, pot fi înfruntate, cu bune perspective de succes, atunci când voința reciprocă de a rezolva în mod cinstit divergențele e întovărășită de seriozitate în examinarea chestiunilor care despart, de tenacitatea cău-

tării a ceace poate oferi un teren de înțelegere, de recunoașterea limitelor posibilităților prezente, de încredere în posibilitățile viitoare».

«În așazisa sa politică est-europeană Sf. Scaun e inspirat de principiul tutelării intereselor comunităților religioase din acele State: e o tutelă care poate fi garantată numai având drept contra-partidă respectarea prerogativelor ierarhiei și ale clerului».

Vor reuși tratativele actuale să asigure Bisericii catolice din Polonia această tutelare a drepturilor și intereselor sale, acest respect al prerogativelor ierarhiei și clerului său, care au un singur nume: libertate; libertate în desfășurarea misiunii lor, libertatea de a transmite noilor generații mesajul învățaturii lui Christos, fără interferențe și control politic? Termenii polemicii actuale dintre autoritatea politică și ierarhia Bisericii în Polonia trebuie căutați tocmai în încălcarea acestor două libertăți fără de care Biserica nu-și poate continua misiunea; sau, atunci, și-o continuă coborând încă odată în catacombe. Dar Polonia e o țară catolică, în care celelalte confesiuni constituie minorități derizorii. Si nu se pot trimitre în catacombe milioane de oameni însuleții de o credință ca aceea de care au dat dovadă polonezii, fără primejdia unei răsvrățiri în masă împotriva regimului asupritor. Primejdia unei asemenea revolte a fost de altfel prospectată actualului Secretar al partidului comunist polonez, Gomulka, de către cardinalul Wyszynski. Consecință directă a unei astfel de rebeliuni — atrăgea

atenția Cardinalul-Primate — ar fi o imediată intervenție armată a aliaților sovietici, pentru sufocarea revoltei; situație, aceasta, din care regimul ar avea totul de pierdut și nimic de câștigat.

Datorită acestei abilități politice a Cardinalului Wyszynski Biserica romano-catolică s'a bucurat, în Polonia, de libertăți pe care nu le-a avut în niciuna din țările spațiului socialist, și a reușit să se facă temută. Dacă în ultimii doi ani situația s'a înrăit considerabil, aceasta se datorește presiunilor din afară: ale Uniunii Sovietice, care, izolând Polonia de Roma, o izola de Occident, facilitându-și în felul acesta suzeranitatea politică. Amenințată de China, Rusia încearcă acum ea însăși o apropiere de Occident. Si una din căile întoarcerii ei în Europa trece pe la Roma, trece prin Vatican, cum a lăsat să se înțeleagă prin lunga vizită făcută Papii Președintele Podgorny.

S'a vorbit, în ultimele săptămâni, adică după această vizită cu tăle politic, de un probabil acord între Sfântul Scaun și Uniunea Sovietică, cu schimb de reprezentanți și «liberalizarea» religiei în URSS, după modelul convenției încheiate de curând cu Jugoslavia.

Succesul sau falimentul «misiunii Casaroli» în Polonia ne va arăta câtă parte de adevăr și câtă de pură fantazie e în aceste svonorii de pace a Bisericii catolice cu patria ateismului, de la care Polonia primește directive și în materie de politică religioasă.

Dialogul imposibil

Vizita oficială în Italia a Președintelui Poloniei, Edward Ochab, s'a încheiat fără așteptata întâlnire cu Papa.

Abținerea oaspetelui străin de acest tradițional gest de curtoazie are un singur precedent în analele vizitelor șefilor de Stat la Roma, deși culisele și semnificația incidentului din 1938, al cărui adevărat protagonist a fost Pius XII și nu, Adolf Hitler, cum s'a crezut până la publicarea documentelor referitoare la pontificatul lui Eugenio Pacelli, sunt cu totul de altă natură. Pentru a evita o eventuală cerere de audiență a dictatorului german, Pius XII părăsise atunci, pentru câteva zile, Roma. În cazul Președintelui Ochab Vaticanul făcuse cunoscut în mod oficial că nimic nu se împotriva tradiționalei audiențe la Papă, dacă această audiență ar fi fost solicitată. În vederea acestei întâlniri Mons. Agostino Casaroli, expert în problemele Bisericii din «spațiul socialist», își întrerupsese turneul de sondare a situației în Polonia, înapoindu-se în grabă în Vatican, cu informații proaspete care să ancureze convorbirile la realitățile momentului. Oboseală inutilă, de oarece oaspetele polonez a preferat să ocolească Vaticanul, să excludă din programul itinerarului său roman o convorbire care, fiind seamă de tensiunea actuală a raporturilor guvernului său cu Sfântul Scaun, nu putea fi decât un dialog între surzi. Misiunea Casaroli la Varșovia are puține șanse de a se încheia cu un succes pentru Vatican, condițiile puse de guvernul polonez Sfântului Scaun fiind inacceptabile. În primul rând guvernul de la Varșovia continuă să facă presiuni pentru numirea unui al doilea Cardinal, în scopul de a neutraliza influența și ascendentul Cardinalului Wyszynski asupra maselor catolice; în al doilea rând insistă să ceară numirea unor episcopi polonezi în diecezele din fostele teritorii germane, astăzi anexate la Republica Populară a Poloniei. Or, Vaticanul nu poate accepta asemenea condiții care ar implica desolidarizarea sa de lunga, eroica luptă a Cardinalului Wyszynski și, în practică, ar implica punerea actualului Primate sub directul control al unui om de încredere al guvernului; iar cât privește reorganizarea diecezelor în discuție, ar însemna recunoașterea actualei frontiere Oder-Neisse, cu repercursiuni ușor de închipuit asupra raporturilor sale cu cele două Germanii.

Pe de altă parte guvernul polonez nu se poate resemna la prezența unor episcopi germani în diecezele zonei de frontieră Oder-Neisse, și imputează Vaticanului o atitudine părtinitoare față de «revizionismul» german. Scria textual agenția de presă «Zy-

cie Warszawy» (Viața Varșoviei), într-o notă de comentor la vizita Președintelui Ochab în Italia, reproducă de «Associated Press»:

«Tocmai acum a sosit în Vatican șeful revizionistilor din Germania orientală, Rehs, pentru a expune punctul de vedere al organizației sale asupra caracterului vremelnic al frontierei Oder-Neisse.

Demnitarii Vaticanului, printre care sub-secretarul de Stat Card. Samoré, n'au făcut nici o obiecție la primirea sa, demonstrând dimpotrivă înțelegere față de opiniile sale, cum a declarat însuși Rehs.

La rândul său, ambasadorul Germaniei occidentale pe lângă Sfântul Scaun, Sattler, a declarat, după ce s'a consultat cu înalte personalități ale Curiei Romane, că între Vatican și guvernul de la Bonn există o completă identitate de vederi asupra chestiunilor de interes reciproc».

Nota agenției poloneze încheie afirmând că «declarația aceasta e interpretată la Varșovia drept o confirmare a vechii atitudinii revizioniste a Germaniei occidentale privitor la caracterul provizoriu al administrației Bisericii poloneze în teritoriile poloneze occidentale, atitudine din nefericire împărțită de cercurile influente ale Vaticanului».

Revenind la afrontul actual făcut Papii de președintele Ochab, trebuie să spunem că domnia sa nu s'a sfârșit și-și proclame sus și tare sentimentele de ostilitate față de Biserică și de Occident, în întâlnirile oficiale dela Roma. E destul să amintim cuvintele pronunțate în Capitoliu, drept răspuns la discursul de bun sosit al Primarului Romei, pentru a avea măsură exactă a acestor sentimente:

«Domnul Primar a voit să sublinieze procesul de evoluție al civilizației occidentale în care e încadrată Polonia. Noi, însă, în Polonia, nu uităm că cei care au contribuit la sclavia noastră seculară au fost popoarele vecine: Prusia luterană, arhi-catolica Austrie și Rusia, atunci ortodoxă. Nu vrem să vorbesc de luptele noastre împotriva agresorilor. Polonia nu se consideră un bastion al Occidentului în Răsărit».

Tonul acesta polemic, accentul pus pe religia creștină a popoarelor «agresoare», și concluzia, atât de sec anti-occidentală a discursului, au constituit o dovadă suficientă de incompatibilitate a personajului și a guvernului pe care îl reprezintă cu programul de «normalizare» a raporturilor Bisericii catolice din Polonia cu regimul politic din care face parte Președintele Ochab. Si, poate, va fi o chemare la realitate a fanaticilor imposibilului dialog cu dușmanii jurați ai Bisericii lui Christos. De orice hram ar fi ea.